

MIJLOACELE ANTIBLINDATE ÎNTRE RĂZBOIUL HIBRID ȘI CEL CONVENȚIONAL

THE ANTI-ARMOUR SYSTEM AMIDST HYBRID AND CONVENTIONAL WARFARE

Locotenent-colonel Sorin BALAN *

Rezumat: Complexitatea și dinamica amenințărilor creează provocări semnificative pentru folosirea sistemelor antiblindate și necesită măsuri adecvate. Inexistența, chiar și în cazul folosirii unor forțe regulate, a unor limite bine conturate ale zonei de acțiune, influențează negativ tehnicile de angajare a mijloacelor antiblindate. Coabitarea acțiunilor militare convenționale cu cele hibride, are implicații asupra luptei împotriva tehnicii de luptă blindată. Sistemele antiblindate și subunitățile de luptă împotriva blindatelor vor trebui să găsească opțiuni de răspuns și împotriva tancurilor și transportoarelor blindate, dar și a vehiculelor ușor blindate, folosite din mijlocul populației, cu impact minim sau chiar deloc pentru cei neimplicați în conflict.

Cuvinte-cheie: antiblindat, antitanc, hibrid, reacții adecvate, capabilități

Abstract: The complexity and dynamics of threats raise significant challenges for antiarmored systems engagement techniques and require appropriate reactions. The absence of a well-defined operational environment, even when regular forces are used, has a negative impact on the use of antiarmored weapons. The parallel existence of conventional and hybrid military actions has implications on the means of countering armored combat equipment. Antiarmored systems and units will have to find ways to react to and counter tanks and heavy armored vehicles, but also with respect to those lightly-armored ones, used from a populated area, with no, or minimal impact on the civilians not involved in operations.

Keywords: antiarmored, antitank, hybrid, appropriate reactions, capabilities.

Arhitectura de securitate mondială se află într-un proces major de transformare. Redefinirea sferelor de influență este acum speculată de către toate marile puteri, care au pierdut cândva din acestea. Tranziția de la lumea bipolară, manifestată prin echilibrul menținut prin intermediul „războiului rece”, la cea a

---

* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, balan.sorin73@gmail.com

centrelor de putere majore multiple, care își doresc să influențeze politica mondială, se realizează prin capacitatea actorilor implicați de a reacționa prompt și eficient la o gamă largă de amenințări.

De la atentatele teroriste, executate de entități non-statale ca Daesh, Al Qaida sau prin intermediul rebelilor Houthi din Yemen sau organizații ca Bokko Haram din Nigeria, la escaladarea luptei prin intermediari dintre Iranul șiiit și Arabia Saudită sunită și posibila reorientare a SUA în Orientul Mijlociu, toate aceste acțiuni prefigurează conturarea unui nou mediu de securitate la nivel global.

Încercările Federației Ruse de a destrăma unitatea Uniunii Europene, prin sprijinirea, chiar sponsorizarea clandestină a unor partide extremiste din țări ca Ungaria (Jobbik), Italia (Liga Nordului), Franța (Frontul Național) sau Grecia (Zorii Aurii), prin oferte economice avantajoase în special energetice și militare unor state unde sprijinul pentru Uniunea Europeană este fragil, precum și ocuparea, chiar anexarea unor teritorii (vezi estul Ucrainei și Crimeea), confirmă intențiile acestora de a nu lăsa să-i scape printre degete oportunitatea de a-și relua rolul de decident în fosta sa sferă de influență. Aplicarea „doctrinei „*maskirovka*”, care implică propaganda, subversiunea, dezinformarea¹, concomitent sau corelate cu acțiuni kinetice, pentru îndeplinirea scopurilor, se înscrie în caracteristicile războiului hibrid. *Maskirova*, în limba rusă semnifică ceva mascat, este o tactică care nu este pentru prima dată folosită de către Rusia.

Tranziția de la condițiile inacceptabile într-un moment, la cele acceptabile, este în strânsă dependență de justificarea costurilor necesare procesului de schimbare. Multitudinea liniilor de operații întrebuintate pentru atingerea și influențarea centrului de greutate advers, precum și interdependența dintre acestea, presupun o abordare complexă și totală, fapt ce presupune uneori costuri inacceptabile. Abordările hibride vor folosi o varietate de forțe „*convenționale și neconvenționale, echipament și tactici în continuă schimbare pentru a crea multiple dileme.*”²

Deși propaganda, acțiunile subversive, atacurile cibernetice, dezinformarea și instigarea la secesiune, sunt direcții de acțiune foarte importante, acțiunile kinetice sunt cele care în foarte multe cazuri sunt decisive pentru înclinarea balanței în favoarea unuia sau unora din actorii implicați. La nivel strategic, actorii implicați în acțiunea hibridă, vor apela la toate cele patru instrumente ale puterii (diplomatic, informatic, economic și militar). Atunci când însă, mijloacele non-militare nu vor fi

¹ Academia de Științe ale Securității Naționale, *Elemente conceptuale pentru fundamentarea noii strategii naționale de apărare a țării -studiu-*, București, 2015, p.4.

² TC 7-100, *Hybrid threat*, november 2010, chapter 1, p.1-2.

suficiente, instrumentul militar va fi activat pentru realizarea condițiilor acceptabile.

Nenumăratele analize ale acțiunilor recente, care au fost încadrate în sintagma „război hibrid”, au ca abordare comună, „combinăția activă și variată a forțelor regulate și neregulate”³, a războiului cibernetic și mediatic, a acțiunilor subversive și de propagandă, dar și existența unor acțiuni kinetice. Coabitarea riscurilor și amenințărilor convenționale cu cele neconvenționale și asimetrice, fac posibilă existența unor reacții simultane sau succesive pe diferite paliere.

Războiul modern nu mai poate fi câștigat doar în plan militar, dar nici numai în cel ideologic, cultural, economic sau religios. Analizând toate confruntările recente, subscrise războiului hibrid, putem observa că acțiunea militară rămâne o constantă în desfășurarea acestor tipuri de conflicte.

Una din caracteristicile acestor tipuri de lupte de tip hibrid, este nerecunoașterea implicării în desfășurarea operațiilor. De cele mai multe ori folosirea insurgenților, a rebelilor, a separatiștilor, a luptătorilor de guerila, a organizațiilor criminale sau a milițiilor pro sau în funcție de situație, antiguvernamentale, constituie un excelent paravan pentru ascunderea adevăratei identități a actorilor interesați în deznodământul crizei. Utilizarea sistemelor de armament dezvoltate, în confruntările hibride, va fi foarte puțin probabilă, în primul rând din cauza costului ridicat de operare, dar mai ales a logisticii necesare folosirii acestora, lucrul care ar duce la compromiterea caracterului „incognito” al implicării, esențial în acțiunile militare specifice acestor confruntări. Pentru operarea tehnicii de ultimă generație, trebuie folosiți specialiști care pot fi relativ ușor identificați în zonele unde aceștia acționează. De asemenea, sistemele noi de armament pot fi ușor atribuite deținătorilor de fapt, datorită accesului la tehnologie, aspect care ar deconspira tocmai ce se încearcă să se ascundă, implicarea în desfășurarea acțiunilor.

Lipsa existenței unui adversar declarat, a interconectării între zonele de acțiune și cele pe care trebuie să le protejezi, specularea oricărei acțiuni de către acest tip de adversar „în măsură să migreze atunci când dorește între război neregulat și convențional”⁴, duc la apariția unor provocări pentru modul de abordare a luptei împotriva mijloacelor blindate. Una din aceste provocări o constituie adaptarea misiunilor și procedurilor structurilor antiblindate, pentru ducerea acțiunilor în întreaga gamă cuprinsă între războiul convențional și confruntările de tip hibrid.

Inexistența, chiar și în cazul folosirii unor forțe regulate, a unor limite bine conturate, ale zonei de acțiune, influențează în mod negativ tehnicile de angajarea a mijloacelor antiblindate.

---

³ Idem, p.v.

⁴ Magazinul *Străjer în calea furtunilor*, Editura Graf, Buzău, nr. 18/ 2015, p. 73.

Dacă misiunea de bază rămâne cu siguranță aceeași, de a neutraliza mijlocul blindat, mediul operațional impune restricții și constrângeri asupra modului de îndeplinire a acesteia. Distrugerea unui sistem blindat, în condițiile complexității ariei de desfășurarea a acțiunilor kinetice, specifice confruntărilor de tip hibrid, poate avea efecte mai mult negative decât pozitive, în planul războiului mediatic.

Din această perspectivă, de a aborda complex și comprehensiv, palierele de ducere ale războiului, populația trebuie să reprezinte centrul de greutate. Efectele acțiunilor kinetice sunt cele care influențează cel mai puternic membrii comunităților, care se suprapun cu zona de acțiune, în condițiile conflictelor actuale.

În condițiile în care acțiunile militare specifice războiului hibrid se desfășoară într-un mediu complex și confuz, de cele mai multe ori și populat, folosirea sistemelor antiblindate clasice, devine greu de controlat și realizat.

Având în vedere reorientarea NATO către operațiile de apărare colectivă specifice articolului 5, cu posibil adversar Federația Rusă, dar și complexitatea și nevoia de adaptare la mediile fluide operaționale din zonele de conflict existente, se impune o abordare duală a modului de întrebuințare a sistemelor de luptă antiblindate.

Coabitarea acțiunilor militare convenționale cu cele hibride, are implicații asupra luptei împotriva tehnicii de luptă blindată. Sistemele antiblindate și subunitățile de luptă împotriva blindatelor vor trebui să găsească opțiuni de răspuns și pentru adversarii care folosesc transportoare, mașini de luptă și chiar tancuri într-un mod clasic, dar în același timp vor trebui să găsească o modalitate de a neutraliza și un singur mijloc blindat, folosit în zone populate, cu un impact minim sau chiar deloc, pentru cei neimplicați în desfășurarea ostilităților.

În situația acțiunilor circumscrise articolului 5, țintele sistemelor antiblindate sunt mijloace blindate folosite de combatanți legali, care respectă Convenția de la Geneva și prevederile dreptului internațional umanitar, sunt mașini de luptă, transportoare și chiar tancuri care presupun un anumit „*modus operandi*”. În această situație competiția este influențată de avantajul tehnologic și se dispută între nivelul de protecție al blindajului și capacitate de pătrundere a sistemului de foc antiblindat. Orice dezvoltare tehnologică în domeniul protecției, în sensul sporirii nivelului de protecție, comportă o provocare pentru sistemele de lovire specializate în lupta cu antiblindatele. De asemenea alegerea sistemului de angajare (rachete, dirijate, artilerie terestră, elicoptere de atac, sau chiar aviație), devine în astfel de situații, de conflict clasic, o opțiune influențată în mare măsură de avantajul tehnologic al deținătorului.

Toate statele baltice, dar și celelalte state membre NATO din vecinătatea Federației Ruse au studiat modul de acțiune al Diviziei 19 motorizate ruse în

bătălia de la Tskhinvali, din războiul ruso-georgian, unde tancurile armatei georgiene au fost scoase din luptă de rachete antitanc. În urma lecțiilor identificate și învățate în urma acestui conflict, Estonia, Letonia și Lituania au achiziționat sisteme de armament Javelin și aruncătoare Carl Gustav.

Pentru armata României, combaterea mijloacelor blindate și a tancurilor, în special în zonele graniței de est, care constituie și limita Alianței Nord Atlantice reprezintă o provocare, pe care specialiștii militari trebuie să încerce să o soluționeze cât mai rapid. Mai mult decât atât, o eventuală neutralizare a mijloacelor blindate debarcate pe litoralul Mării Negre, ar trebui să constituie o prioritate, atât pentru stabilirea modului de acțiune cât și implicit asupra achiziționării de noi sisteme care să răspundă eventualelor amenințări.

Conceptul actual de utilizare a sistemelor de armament împotriva blindatelor, folosit de Armata României, este unul confuz, necompatibil cu cel NATO și lipsit de eficiență în circumstanțele actuale dominate de confruntări hibride.

Prin acceptare și implementarea unor noi elemente doctrinare s-a încercat, pe bună dreptate, armonizarea principiilor de întrebuițare a diferitelor sisteme de armament, cu cele similare din alte state membre NATO. Procesul de implementare necoordonat și fără o viziune interarme și întrunită și mai ales neintegrată cu sistemul de învățământ militar și fără implicații în domeniul cercetării specifice industriei de apărare, a produs unele mutații în conceptul de luptă împotriva blindatelor. Astfel, asistăm la coabitarea confuză a două concepții privitoare la modul de întrebuițare a sistemelor de foc împotriva blindatelor.

Avem pe de o parte, specialiști militari care sunt de părere că utilizarea aliniamentelor antiblindate, situate în adâncimea dispozitivului de luptă, combinată cu lupta apropiată cu blindatele, executată de forțele la contact reprezintă soluția optimă, încă validă pentru ducerea acțiunilor de apărare, pe când pentru ripostele ofensive e nevoie de sprijinul artileriei terestre și a tancurilor. În cazul celor din urmă datorită mobilității crescute, respectiv datorită capabilității de proiectare a puterii de foc la distanță pentru primele.

De cealaltă parte, adepții utilizării avantajelor tehnologiei în desfășurarea acțiunilor combat, sprijină utilizarea rachetelor de diferite tipuri lansate de pe platforme terestre, fixe sau mobile sau chiar aeriene (elicopterele antiblindate).

Partizanii ambelor concepții susțin cu argumente variate propria teorie și o combat cu și mai multe argumente pe cea a oponenților.

În contextul ultimelor conflicte desfășurate, apare necesitatea unei delimitări conceptuale, care să constituie fundamentul unei direcții de analiză a competiției dintre blindate și sistemele destinate anihilării acestora.

Un prim demers științific, în sensul acestei delimitări conceptuale trebuie să-l constituie stabilirea și identificarea cât mai exactă a sistemelor blindate care vor

compune elementele acționale ale conflictelor armate viitoare. Va presupune, versatilitatea mediului operațional specifică acțiunilor kinetice, subscribe confruntărilor hibride, folosirea în continuare a tancurilor, ca principal mijloc blindat, sau acesta va rămâne doar un mijloc important de descurajare, care va fi folosit doar la nevoie, și doar în acțiuni rapide? Sau ritmul dezvoltării tehnologice va conduce probabil la apariția și utilizarea pe scară mult mai largă a roboților militari (sisteme de luptă terestre telecomandate, fără personal), de către statele dezvoltate dar și pentru actorii statali sau non-statali dispuși să plătească prețul cerut pentru obținerea unor astfel de sisteme?

O altă direcție de analiză poate fi determinată de ponderea mass-media în desfășurarea conflictelor hibride. Toate efectele sistemelor de armament folosite în conflictele și confruntările armate sunt intens mediatizate. Acoperirea destul de largă pe care canalele importante de știri o realizează și în special internetul, face posibil ca furnizarea de informații corecte, parțial corecte sau total părtinitoare despre orice conflict, să apară într-un timp foarte scurt și aproape în orice colț al mapamondului. Efectele asupra unei ținte militare pot fi ușor deturnate, în defavoarea inițiatorului. Impactul la nivel strategic, va depinde extraordinar de mult atât de modul de prezentare a acțiunii și efectelor, cât și de justificarea acestora. Sistemele antiblindate vor fi foarte probabil supuse deseori presiunii limitării efectelor colaterale, implicit preciziei de realizare sarcinilor.

Pentru o abordare sistematică și științifică, dezvoltarea unor sisteme de armament împotriva blindatelor, sau achiziționarea unora existente, trebuie, de asemenea, să ia în considerare și costul în comparație cu efectul scontat. Perspectiva dotării cu sisteme de armament foarte costisitoare, vor conduce probabil la un nivel mai scăzut de instruire și nu în ultimul rând al încrederii militarilor în aceste sisteme, prin nefolosirea lor suficientă la instruire.

Amenințările la granițele de est și de sud ale NATO prezintă însușiri distincte. Parametrii ce definesc acțiunile dinspre estul alianței, implicit al României care periclitează securitatea statelor de pe flancul de est, sunt diferiți de caracteristicile amenințărilor dinspre flancul de sud.

Ocuparea de noi teritorii și desfășurarea de acțiuni militare și subversive fără recunoașterea și asumarea acestora în estul Ucrainei, au demonstrat că utilizarea sistemelor de armament clasice (artilerie, tancuri, blindate) dar și a tacticilor consacrate (menținerea și acționarea de-a lungul unui front liniar, sau ducerea luptei în localitate), reprezintă încă o opțiune în desfășurarea acțiunilor kinetice specifice confruntărilor actuale mixte.

De cealaltă parte, folosirea cu precădere a forțelor insurgenților, fără o demarcare clară a combatanților și a zonele de acțiune și influență a acestora, împreună cu folosirea forței aeriene în alt scop decât cel declarat de unii

participanți (vezi noile informații care dovedesc lovirea în sprijinul ofensivei forțelor fidele lui Bashar al Assad, decât împotriva forțelor ISIS), se înscriu în practica adepților metodelor de război asimetric.

Complexitatea și dinamica amenințărilor presupune identificarea unor reacții pe măsură. Stabilirea unor ținte de capabilități care să răspundă fiecărei amenințări în parte, dar mai ales să fie în măsură să se adapteze la orice nouă ipostază trebuie să constituie un deziderat.

Capabilitățile sistemelor și structurilor de luptă împotriva blindatelor trebuie să aibă potențialul de acțiune, la fel de ridicat în toate situațiile prezente și viitoare ale mediului operațional. „*Capabilitatea reprezintă potențialul complex al caracteristicilor specifice capacității și abilitatea de valorificare a acesteia pentru declanșarea, susținerea și finalizarea cu competență a unei acțiuni, proces, fenomen sau fapt*”⁵. Din această perspectivă capabilitățile mijloacelor antiblindate, trebuie să contracareze în egală măsură riscurile asociate atât cu întrebuințarea tancurilor cât și a celorlalte mijloace blindate. Dacă în cazul amenințărilor și riscurilor specifice flancului estic misiunea structurilor antiblindate va fi în continuare lupta cu tancurile și blindatele grele (transportoare, mașini de luptă ale infanteriei), în conjunctura acțiunilor asimetrice, teroriste și de insurgență, vehiculele ușor blindate (HMMWV, Iveco-LMV, etc) folosite din mijlocul populației și/sau a zonelor construite și locuite, vor constitui preocuparea principală pentru structurile antiblindate.

Tacticile, tehnicile și procedurile de întrebuințare a mijloacelor antiblindate sunt responsabile de potențarea capacităților specifice acestora pentru îndeplinirea cu succes a misiunilor în orice condiție a mediului operațional. Capabilitățile mijloacelor antiblindate sunt reprezentate de capacitățile tehnice specifice fiecărui mijloc, dare și de abilitatea de a întrebuința aceste capacități la potențial maxim pentru obținerea efectului dorit. Astfel putem anticipa necesitatea abordării duale a capacităților mijloacelor antiblindate, atât din perspectiva tehnică a capacităților specifice, cât și din ce a instruirii, a maximizării prin folosirea judicioasă a acestor capacități.

În conflictele specifice acțiunilor hibride, actorii implicați vor încerca să neutralizeze avantajul tehnologic al adversarului. Neutralizarea avantajului tehnologic se realizează prin dispersarea și ascunderea forțelor în zone populate, sacre care limitează abilitatea adversarului de a-și folosi întreaga gamă de sisteme avansate din punct de vedere tehnologic.

---

⁵ Lucian Ispas, *Dimensiuni ale modernizării capabilităților militare*, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2014, p. 16.

Folosirea tacticilor și tehnicilor adaptative, care presupun tranziția de la acțiunea în cadrul forțelor regulate la cele neregulate, de la combatant legal la cel ilegal prin îndepărtarea uniformelor sau a semnelor distinctive, aruncarea armelor și dispersarea în rândul populației civile, reduce semnificativ avantajul tehnologic.

În astfel de situații și blindatele vor desfășura de asemenea, acțiuni în zone populate pentru a folosi protecția populației sau a obiectivelor care se supun, pentru adversari cel puțin, convenției de la Geneva și regulilor dreptului internațional umanitar. Vor exploata la maxim „vulnerabilitățile” adversarului, apărute în urma respectării tratatelor și regulilor de angajare proprii. În același mod, în care migrații din zonele afectate de conflicte, exploatează drepturile țărilor unde migrează.

Aceste moduri de întrebuițare a blindatelor, constituie o provocare pentru sistemele antiblindate. Rolul muniției inteligente, a sistemelor de angajare dar și a sistemelor de targeting (căutare, identificare, ghidare), care să reducă la maxim erorile și implicit victimele colaterale, crește. De asemenea, tehnicile, tacticile și procedurile de angajare a blindatelor, în astfel de zone unde combatanții, fie ei legali sau ilegali, nu-și asumă acțiunile, trebuiesc adaptate.

În concluzie, lupta împotriva blindatelor, rămâne una de actualitate, în ciuda „previziunilor”, unor specialiști care au considerat că blindatele și-au spus ultimul cuvânt, odată cu apariția rachetelor dirijate.

Blindatele rămân încă, o opțiune pentru toți actorii implicați în întreaga gamă de conflicte, de la cele convenționale la cele specifice războiului hibrid. Puterea de foc a blindatelor, dar și nivelul de protecție oferit personalului, precum și capacitatea de manevră, reprezintă încă un avantaj pe care deținătorii de astfel de mijloace vor continua să le folosească, în combinație cu alte proceduri mai puțin „ortodoxe”, pentru îndeplinirea scopurilor.

Tacticile și tehnicile de întrebuițarea a sistemelor de armament împotriva blindatelor trebuie adaptate la noul mediu operațional care este unul interconectat și complementar. Precizia cu care se realizează neutralizarea mijlocului blindat al adversarului în astfel de condiții devine un factor cheie.

Aceste tehnici adaptative, care fac ca blindatele să nu mai opereze, pe fronturi liniare, față în față cu mijloacele antiblindate, folosirea lor preponderent în localități, executarea misiunilor și apoi părăsirea lor, constituie o adevărată provocare, care trebuie depășită atât prin dezvoltarea unor noi tehnici și tactici de luptă, dar și prin găsirea unor noi tipuri de armament și muniții, care să reducă pierderile colaterale, neutralizând astfel avantajul creat de folosirea acestor mijloace, în zone unde nu pot fi angajate, sau unde angajare lor ar avea un deznodământ mai mult negativ.

Luând în considerare impactul mediatic pe care îl poate avea distrugerea unui mijloc blindat, cu multe victime colaterale, dezvoltarea unor sisteme de armament care să anihileze doar membrii echipajului, sau să blocheze utilizarea mijlocului fără distrugerea efectivă a acestuia, poate constitui o direcție de cercetare în domeniul munițiilor inteligente.

BIBLIOGRAFIE

TC 7-100, *Hybrid Threat*, Washington DC , 2010.

Joint Vision 2020, Washington DC, June 2000.

Academia de Științe ale Securității Naționale, *Elemente conceptuale pentru fundamentarea noii strategii naționale de apărare a țării- studiu-*, București, 2015.

ISPAS Lucian, *Dimensiuni ale modernizării capabilităților militare*, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2014.

POPESCU Mihail, BUȚA Viorel, *Acțiunile militare împotriva blindatelor*, București, 1999.

